

KÉPVISELŐ-TESTÜLETI ELŐTERJESZTÉS

Előterjesztő: Csáfordi Dénes Polgármester – Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság elnöke

Tárgy: Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság 2024. évi beszámolója

Ügyintéző: Makrainé Kontrás Melinda ügyintéző

Iktatószám: -

Melléklet: Beszámoló a Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság 2024. évi tevékenységéről

Feladatot jelent: Makrainé Kontrás Melinda ügyintéző

Véleményező bizottság:

Pénzügyi, Ügyrendi, Etikai, Közrendvédelmi és
Polgári védelmi Bizottság

Bizottsági elnök:

Fórián Albert

Egyéb véleményező szerv: -

Törvényességi véleményezésre benyújtás időpontja: 2025.03.12.

Törvényességi ellenőrzést végezte:

Dr. Tóth Judit *aljegyző*

Látta: **Dr. Juhász Marica** *jegyző*

Az ülés időpontja: 2025. március 27.

Egyéb meghívottak: -

NYILVÁNOS ÜLÉS/ZÁRT ÜLÉS

**Hajdúhadház Város Önkormányzata
Polgármesterétől**

4242 Hajdúhadház, Bocskai tér 1.
(52) 384-103
www.hajduhadhaz.hu

Tisztelt Képviselő-testület!

A települések szellemi és tárgyi értékeinek feltárása, megőrzése és bemutatása, valamint a nemzeti tudat erősítése érdekében az Országgyűlés elfogadta a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvényt, s annak végrehajtására a Kormány megalkotta a magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII.1) Korm. rendeletet.

Hajdúhadház Város Önkormányzata Képviselő-testülete a 2013. szeptember 5-én tartott rendkívüli ülésén a 186/2013. (IX.05.) HÖ. sz. határozatában úgy határozott, hogy

1. a magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 3. § (1) bekezdése alapján Települési Értéktárat hoz létre.
2. a magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 3. § (2) bekezdésében foglalt feladatok végrehajtására Települési Értéktár Bizottságot hoz létre.

A magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII.1) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdés c) pontja alapján a Települési Értéktár Bizottság évente beszámol a tevékenységéről az alapító önkormányzatnak.

A Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság a 2024. évi tevékenységéről szóló beszámolóját megküldte, mely az előterjesztés mellékletét képezi.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, az előterjesztést megtárgyalni és az alábbi határozati javaslatot egyszerű többséggel elfogadni szíveskedjen.

HATÁROZATI JAVASLAT

**Hajdúhadház Város Önkormányzata Képviselő-testületének
.../2025.(....) határozata**

**A Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság
2024. évi beszámolójának elfogadásáról**

Hajdúhadház Város Önkormányzata Képviselő-testülete a Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság 2024. évi tevékenységéről szóló beszámolóját megtárgyalta, és úgy döntött, hogy azt elfogadja.

Hajdúhadház Város Önkormányzata Képviselő-testülete köszönetét fejezi ki a Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság egész évben végzett áldozatos munkájáért.

Határidő: 2025.03.31.

Felelős: Csáfordi Dénes polgármester

Végrehajtásért felelős: Makrainé Kontrás Melinda ügyintéző

Hajdúhadház, 2025. március 12.

Tisztelettel:

Csáfordi Dénes
polgármester

Beszámoló
a Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság
2024. évi tevékenységéről

I. Jogszabályi háttér:

A települések szellemi és tárgyi értékeinek feltárása, megőrzése és bemutatása, valamint a nemzeti tudat erősítése érdekében az Országgyűlés elfogadta a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvényt, s annak végrehajtására a Kormány megalkotta a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló, jelenleg hatályban lévő 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendeletet.

Ezen jogszabályok széleskörű lehetőséget teremtenek a magyarság által létrehozott, a nemzet számára különösen fontos anyagi és szellemi értékek felkutatásához, összegyűjtéséhez és regisztrációjához. Megalkotásuk egyik célja, hogy lehetőség szerint minél több önkormányzat önként vállalt feladatként vegye számba és nevesítse mindazon helyi szellemi, anyagi, természeti kincsét, termékét, melyet nemzeti értéknek tekint, és annak katalogizálása, valamint megőrzése érdekében hozzon létre települési értéktárat.

A települések, melyek értéktáraiból egy szakavatott bizottság, a Hungarikum Bizottság választja ki a Magyar Értéktárba kerülő értékeket, majd ezekből jelöli ki a hungarikumokat., melyek olyan megkülönböztetésre, kiemelésre méltó értékek, amik a történelmi, vagy a mai Magyarországra jellemző tulajdonságaikkal, egyediségükkel, különlegességükkel és minőségükkel a magyarság csúcsteljesítményei. Jelenleg a törvény erejénél fogva hungarikumnak minősülnek az UNESCO világörökségi listán szereplő helyszínek és szellemi, kulturális örökségi elemek.

A 2012. évi XXX. törvény 3.§-a alapján tehát a települési önkormányzat Települési Értéktárat, illetve Települési Értéktár Bizottságot hozhat létre, amely a törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározottak szerint szervezi a településen fellelhető nemzeti értékek azonosítását, létrehozza a településen fellelhető nemzeti értékek adatait tartalmazó gyűjteményt és megküldi azt a vármegyei értéktárba.

II. A Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság célkitűzései:

A Települési Értéktár Bizottság alapvető célja a város múltjához és jelenéhez kapcsolódó helyi értékeink feltárása, megőrzése, széleskörű bemutatása, ezáltal a helyi lakosság kötődésének, identitásának megerősítése. A Települési Értéktár Bizottságnak fontos szerepe van a jelentősebb helyi évfordulók közös megünneplésének szorgalmazásában, annak előkészítésében.

III. A Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság tevékenysége:

A fenti jogszabályok alapján Hajdúhadház Város Önkormányzata Képviselő-testülete a 2013. szeptember 5-én tartott rendkívüli ülésén a 186/2013. (IX.05.) HÖ. sz. határozatában úgy határozott, hogy

- 1.) a nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 3. § (1) bekezdése alapján Települési Értéktárat hoz létre.
- 2.) a nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 3. § (2) bekezdésében foglalt feladatok végrehajtására Települési Értéktár Bizottságot hoz létre, melynek személyi összetételét az alábbiak szerint határozta meg:
 - dr. Hadházy Jenő
 - Vargáné Sörös Ilona
 - Szabó Margit
 - Szöllős László
 - Antal Sándor

- Csáfordi Dénes
- Hajdu Marianna.

A Települési Értéktár Bizottság személyi összetételében 2024-ben történt változás:
Szabó Margit tagsága megszűnt.

A bizottság tagsága a 2024-es változások életbe lépésével:

- Csáfordi Dénes (bizottsági elnök)
- Antal Sándor
- Erdei Imréné Bódán Katalin
- Hadházy Katalin
- Szöllős László
- Vargáné Sörös Ilona

3.) Helyi értékek:

A Települési Értéktár Bizottság eddigi munkája során a beérkezett javaslatok alapján 32 tárgyi és szellemi terméket minősített helyi értéknek, így a helyi értéktár jelenleg összesen 32 helyi értékkel büszkélkedhet.

sorszám	Települési Érték megnevezése	Kategória	Helyi Értéktárban	Megyei Értéktárban
1.	Hajdúhadházi Vadas csárda épülete	Épített környezet	X	X
2.	Az első magyar gyermekváros barakképületei	Épített környezet	X	X
3.	Sillye Ferenc hajdúkapitány legendája	Kulturális örökség	X	X
4.	Földi János a Hajdúkerület orvosa munkássága	Kulturális örökség	X	X
5.	Bocskai István lovasszobra	Kulturális örökség	X	
6.	Bocskai István mellszobra	Kulturális örökség	X	
7.	Az egyház-, iskola és helytörténeti gyűjtemény állandó kiállítása	Kulturális örökség	X	
8.	Emléktölgy a Kelenc mentén	Természeti környezet	X	X
9.	Égerházi Imre festőművész munkássága	Kulturális örökség	X	
10.	É. Kiss Sándor nyelvész munkássága	Kulturális örökség	X	
11.	Faragott népművészeti kerítés	Turizmus és Vendéglátás	X	
12.	A Földi János Iskola régi épülete	Épített környezet	X	elutasítva 2023. december 20.

13.	Hadház erdőségei	Természeti környezet	X	
14.	Hadházi hurkatészta-vagy görcsös galuska leves	Kulturális örökség	X	
15.	Hadházi kukó-leves	Kulturális örökség	X	
16.	Hadházi lakodalom	Kulturális örökség	X	
17.	Hadházi régi népi játékok	Kulturális örökség	X	
18.	Hadházi savanyú káposzta	Agrár- és Élelmiszergazdaság	X	
19.	Hadházi toroskáposzta	Agrár- és Élelmiszergazdaság	X	
20.	Hadházi töltött káposzta	Agrár- és Élelmiszergazdaság	X	
21.	Hajdúhadházi családi szőttes minták	Kulturális örökség	X	
22.	Liget flórája és faunája	Természeti környezet	X	
23.	Múzsa szobor	Kulturális örökség	X	
24.	Néprajzi gyűjtemény állandó kiállítása	Kulturális örökség	X	
25.	Pannó gyűjtemény	Kulturális örökség	X	
26.	Pély Nagy Gábor hajdúkerületi főkapitány munkássága	Kulturális örökség	X	
27.	Hajdúhadházi református templom	Épített környezet	X	
28.	Szilágyi Dániel orientalista, turkológus munkássága	Kulturális örökség	X	
29.	Hajdúhadházi Úrasztali ónkupa 1623-ból	Kulturális örökség	X	elutasítva 2023. december 20.
30.	1956-os emlékmű	Kulturális örökség	X	
31.	Hadházi lapos tájfajta káposzta	Agrár- és Élelmiszergazdaság	X	X
32.	Othello Borház – a benne lévő szőlészeti és borászati gyűjteménnyel	Agrár- és Élelmiszergazdaság	X	

Jelenleg, települési értékeink közül 6 tétel szerepel a Hajdú-Bihar Vármegyei Értéktárban:

- Agrár- és Élelmiszergazdaság kategóriában a Hadházi lapos tájfajta káposzta
- Épített környezet kategóriában a Hajdúhadházi Vadas csárda épülete és az első magyar gyermekváros barakképületei
- Kulturális örökség kategóriában Sillye Ferenc hajdúkapitány legendája és Földi János, a Hajdúkerület orvosának munkássága
- Természeti környezet kategóriában pedig az „Emléktölgy a Kelenc mentén”

4.) A Néprajzi Állandó Kiállításról:

A 2023. június 10-én, a Radnóczi Ferenc Kertbarátkör 50 éves fennállásának alkalmából újra megnyitott Néprajzi Állandó Kiállításra **2024. január 1-től 2024. december 31-ig 793 fő** látogatott el és nézte meg a Hajdúhadházon megmaradt régi idők tárgyi emlékeit. A kiállítás minden különösebb reklám nélkül is nagy népszerűségnek örvend, alig akad olyan nap, amikor ne lenne látogatója, pedig 2024-ben időnként, rövidebb időszakokra (technikai okokból) be is kellett zárni a kapuit:

- a Házasság Hetére készült 2 kiállítás berendezése, egy hetes kiállítása és lebontása idejére összesen 3 hétre,
- a Hajdúhadházi vasútvonal megnyitásának 165. évfordulója alkalmából összeállított kiállítás berendezése, két hetes kiállítása és lebontása idejére összesen 4 hétre,
- valamint a 2024-ben elkészült információs táblák (displayek) technikai felszerelése idejére 5 hétre szüneteltetni kellett a látogatást.

A látogatói réteg széles spektrumon mozog: az óvodás korosztálytól a 90 éven felüliekig minden korosztály képviselteti magát. Az egyéni és családi látogatások mellett különböző korosztályhoz tartozó csoportok (óvodás korosztálytól a nyugdíjasokig, osztálytalálkozókat résztvevőin át, a baráti társaságokig) képviseltetik magukat. A látogatók nemzetiségi megoszlása is változatos, mert a helyi lakosságon kívül a környező kisebb és nagyobb településekről, a fővárosból, távolabbi városokból, sőt külföldről is fogadtunk 2024-ben is látogatókat.

A Néprajzi Kiállítást megtekintők – legyen az helyi vagy idegen - kivétel nélkül elismeréssel nyilatkoznak az itt látottakról és arról a kivételes összefogásról, amely a Kertbarátkör és az Önkormányzat között létrejött a város múltjának és tárgyi emlékeinek megőrzéséért.

5.) Beszerzések:

- Ebben az évben a fali displayek beszerzése és felrakása volt a kitűzött cél. A fali displayek segítségével esztétikusabbá, informatívabbá vált a kiállítótér.
- Kedvezményes beszerzési áron 8 db életnagyságú bábú (4 férfi és 4 női) került beszerzésre, melyek a különböző kiállítások alkalmával segítik a bemutathatóságot.
- Területi átcsoportosítás során sikerült egy kisebb polcrendszerre is szert tenni, amely a raktári munkákban jelent nagy segítséget.

6.) További tevékenységek:

Februárban a Házasság Hete alkalmából egyidejűleg két helyszínen szerveztünk tematikus időszakos kiállítást:

- „*Jobban boldogul kettő, mint egy: fáradozásuknak szép eredménye van.*” /Prédikátor könyve 4, 9/ címmel (a hajdúhadházi református templom előterében), melyet a házasságok megerősítéséért tartott áldáskérő istentisztelet tett meghittebbé.

Látogatottsága: 348 fő volt.

- „*A menyasszony szép virág*” címmel, melyet a helyi hagyományok felelevenítésével Erdeiné Bódné Katalin nagysikerű előadása tett különlegessé.

Látogatottsága: 254 fő volt.

Áprilisban a húsvéti kézműveskedés keretén belül egy feladatmegoldó állomásként lett becsatolva a Néprajzi kiállítás is, ahol különböző kérdéseket kellett kinyomozniuk és megválaszolniuk a családoknak.

Látogatottsága: 49 fő volt.

Májusban “Száz vasutat, ezeret” címet viselő időszak kiállítás

A Hajdúhadházi vasútvonal megnyitásának 165. évfordulója alkalmából megrendezett vasutas kiállítás is nagy népszerűségnek örvendett.

Látogatottsága: 507 fő volt.

Othello Borház állandó szőlészeti és borászati kiállítása

Az év során több alkalommal fogadtunk kisebb-nagyobb csoportokat (többnyire biciklis turistákat) a borházban, akik érdeklődve nézték meg az ott bemutatott szőlészeti és borászati kiállítást.

A Szüreti Vigasság rendezvény keretein belül sok hadházi lakos is megfordult a kiállításon és csodálkozott rá az ott kiállított tárgyakra és azok történeteire.

Látogatottsága: kb. 80 fő volt.

A Szellemi Kulturális Örökség része:

2024. őszén a Hajdúhadházi lapos káposzta termesztésének és feldolgozásának hagyománya felkerült a Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Jegyzékére, ezzel öregbítve városunk „káposzta fővárosi” hírnevét. E megtisztelő elismerésről szóló okiratot a Szentendrei Skanzenben vehette át a hajdúhadházi Radnóczi Ferenc Kertbarátkör képviselőjében Szöllős László alpolgármester úr.

“Itt - Hol?” városi detektívjáték 0 – 99 éves korig

Népszerű volt a helyi újságban 2024. tavaszán útnak indított 6 fordulós városi mozaikkereső játék, melyre összesen 389 megfejtés érkezett be.

Összességében megállapíthatjuk, hogy a város történetét és értékeit népszerűsítő rendezvényekre van igény városunkban.

Határozatok:

1/2025. (III. 4.) HTÉB határozattal a Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság a 2024. évi beszámolóját elfogadta.

2/2025 (III. 4.) HTÉB határozattal a *Hagyományos, kapus, garágglyával kerített szőlőskertet* kulturális örökség kategóriában a Hajdúhadházi Települési Értéktárba felvette.

3/2025 (III. 4.) HTÉB határozattal a hajdúhadházi települési értékek közül Égerházi Imre festőművész munkásságának és a Pannógyűjtemény vármegyei értéktárba történő felterjesztését elfogadta.

Hajdúhadház, 2025. március 10.

Csáfordi Dénes

a Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság
elnöke